

Filosofijos fakultetas

Filosofijos institutas
Dokt. Vaida Kalkauskaitė

Religinės argumentacijos (ne)galimybė liberaliojoje demokratijoje: Habermas vs. Taylor

Tezė:

Charles'as Tayloras yra teisus, teigdamas jog J. Habermaso brėžiama griežta riba tarp religinės ir sekuliarios argumentacijos nėra pagrįsta. Taip pat ji nėra politiškai naudinga.

Santrauka:

Liberalioji demokratija implikuoja Bažnyčios ir valstybės atskyrimą. Pasitraukus religinei įtakai, į jos vietą sekuliarioje valstybėje stoji konstitucija, kuri, savo ruožtu, užtikrina sąžinės laisvę: pilietis turi teisę praktikuoti tokį tikėjimą, kokį pasirenka, išlikdamas lygiu bet kuriam kitam piliečiui, nepriklausomai nuo jo religinių preferencijų. Tačiau, kadangi liberaliojoje demokratijoje valdžia priklauso piliečiams, iškyla klausimas, kaip ir ar sekuliarioje valstybėje, kurioje daugumos balsas ir susitarimas yra kertiniai akmenys, kylant diskusijoms dėl įvairių politinių klausimų sprendimo, turėtų būti elgiamasi su religingų žmonių argumentais, paremiančiais vieną ar kitą poziciją, kuriuose slypi religinis krūvis? Šiame pranešime pristatysiu Ch. Tayloro ir J. Habermaso pozicijas šiuo klausimu, palaikydama Tayloro poziciją.

J. Habermasas, kritikuodamas J. Rawlso poziciją, anot kurios visi religiniai argumentai viešojoje erdvėje turi būti „išversti“ į sekuliarią kalbą, siūlo jos modifikacijas, teigdamas, jog religiniuose argumentuose taip pat yra elementų, kurie yra naudingi visuomenei ir valstybės gerovei. Visgi, jis lieka prie pozicijos, jog religiniai argumentai turi būti „išversti“ į sekuliarią kalbą. Vienos pagrindinių priežasčių, kodėl jie negali „dalyvauti“ politiniame diskurse yra 1) gilios dogmatinės (ir autoritarinės) pamatinės prielaidos bei 2) neracionalūs bei patirtiniai tokios argumentacijos elementai. Charles'as Tayloras, oponuodamas Habermasui, teigia, kad religiniai argumentai ne tik yra tiek pat svarbūs, kaip ir sekuliarūs, tačiau ir priduria kad apskritai skirtis tarp religinės ir sekuliarios argumentacijos yra nepagrįsta ir, ypač šių laikų kontekste, politiškai nenaudinga.

Išnagrinėjusi Habermaso poziciją, vėliau pranešime pristatysiu argumentus, kuriuos pateikia tiek Tayloras, tiek kiti jam antrinantys autoriai bei aktualius pavyzdžius, įrodančius, kad šiais laikais religinė argumentacija yra reikalinga. Argumentai: 1) Religiniai argumentai negali būti adekvačiai „išversti“ į sekuliarus, dėl to, kad tokiu atveju jie netektų didelės dalies vertingo savo turinio; 2) religiniai argumentai nėra labiau pagrįsti pamatinėmis iki-racionaliomis nuostatomis ar dogmatinių autoritetų įtaka, negu sekuliarūs argumentai; 3) religiniai argumentai ne visuomet yra paremti netikintiesiems nesuprantamomis patirtimis arba apreikštomis tiesomis.